

ROZPIĘTY (23) *part praet pass pf*

rozpięty (9), **rospięty** (1), rozpięty *a.* rospięty (13); rozpięty *FalZioł, OrzQuin* (4), *GrabowSet, SiebRozmyśl*; rozpięty : rospięty *SkarŻyw* (2:1).

rozpięty, rospięty (17), **rozpięty** (5), rozpięty *a.* rozpięty (1).

rof- (13), roz- (9), roś- (1).

o jasne.

sg m N rozpięty (12). ◊ *I* rozpiętym (1). ◊ *f N (praed)* rozpięta (5), rozpięta(a) (1). ◊ *A* rospiętą (1).
◊ *n N* rozpięta(e) (2). ◊ *pl N subst* rozpięta (1). ◊ [*G* rozpiętych.]

Sł stp s.v. rozpiąć, Cn s.v. rozpościeram co, Linde bez cytatu.

1. *Rozpostarty, rozciągnięty; intentus Cn* (19) :

a. *O tkaninie lub dzianinie* (6) :

α. *O sieci; przen* (5) :

rozpięty na kogo (2): *A* ná pány/ ná krole/ ná wŕzytki kŕiążętá/ *Chytró tá od nieszczęścia dziwnie*
fić rospiętá. RejWiz 127v, 85v.

Wyrażenia: »sieć rozpięta« (3): *Tá [miłość do kobiet] w niewolą zwodziłá krole y kŕiążętá/ A práwie*
ná wŕzytek fwiát tá iey fić rospiętá/ Ze wŕzyfcy pod nię lazą iáko ine bydło RejWiz 40, 85v, 127v.

»szYROKO rozpięty« (2): *Iż widził że fić wálá krole y kŕiążętá/ A fzyroko tá márna fić ná nie*
rospiętá RejWiz 85v; *RejZwierz* 104.

»na (wszytek) świat rozpięty« (3): *RejWiz* 40, 50; (*nagł*) *Rzym.* (-) *W Zyáwieniu fwym Ian fwięty/*
niewiáftę wŕpominał/ Ktorá o fiędmi głowach/ ná beftiey widzyał. A oná pobláźniłá Krole y Kŕiążętá/
Lecz y dziś ná fwiát tá moc/ fzyroko rospiętá. RejZwierz 104.

β. *O żaglu: rozwinięty* (1) : *Iuż było Słońce wzełzó/ iuż żagiel rospięty/ Nawy znowu prowadził*
KochPam 85.

b. [*O włóknach, żyłach itp. [po czym]:*

Szereg: »rozpięty i rozeszły«: *Iáko w ciáłach żwierzęcych mięśo álbo y to co miáfto mięfa bywa:*
wŕzyftko się sftawa z żyłek rozpiętych y rozefzłych po cieie: [...] Cresc 1571 55.]

c. *O człowieku lub zwierzęciu i jego kończynach* (13) :

rozpięty na czym (1): *Co widząc Cefarz kazał iá [św. Martynę] ná czterzech palách rospiętá/ kiymi*
bić siedmiom żołonierzom SkarŻyw 21.

α. *O Chrystusie ukrzyżowanym* (11) :

Wyrażenie: »na krzyżu (*a.* na ołtarzu krzyża), na drzewie, na krzyż rozpięty« [*w tym: wisieć* (3)]
[*szyk* 8:3] (8:2:1): *KrowObr* 108, 113v; ná téy fośni záwiefzóny był *Pan náłz/ płáćąc długi náłze/*
rozpięty ná Ołtarzu Krzyżá S. OrzQuin Nv; *RejPos* [105]v; *CzechRozm* 216; *SkarŻyw* 257, 500;
GrabowSet Pv; *LatHar* 80; *bo nogi y ręce Były ná krzyż rozpięté/ ieno ięzyk wolny/ Którym fię ták*
iáł modlić zá ten lud fwowolny SiebRozmyśl H4; *SkarKaz* 161b.

β. *Mający wyciągnięte w górę i na boki ręce (z nawiązaniem do symboliki krzyża)* (1) :

Wyrażenie: »na krzyż rozpięty« (1): *przećiwko którému [kacerstwu] podnieśmy w boiu tym znák*
Krzyżá świętego: nátychmiaft ci Amálechitowie iáko przed Moizefzem ná krzyż rozpiętym/ wćiekną
przed námi wŕzyfcy. OrzQuin M4.

γ. [O orle jako znaku herbowym: Przedni ptak miły Orzeł w chorągwi rozpięty/ Świętym kráiom zá herb iest y wiecznie przyiętj. *BielawMyśl* E2.]

2. *Napięty, naprężony* (o skórze, tu: człowieka) (1) : Iestli na liczu skóra rozpiętha barwa po wżytkim żółtha albo zielona/ albo czarna/ á nieiest od ciężkiego żywota przepuśczenie, to iest gdy człowiek zatwardzieie. *FalZioł* V 13v.

3. *Przen: O ramionach krzyża* (2) :

Wyrażenie: »rozpięty na wszytkie strony (świata)« (2): Weźmimyż tedy ten znak KRzyża S. tak iáko bywa przy Poświęcániu Kościelnym/ á przybiemy go náde drzwiami téy wieże świętý/ przeciwko Nieprzyacielom tym Krzyża S. który Krzyż/ ná wżytkie strony tego światá rozpięty iest. *OrzQuin* M3v, M3v marg.

4. *Rozlewający się a. meandrujący* (o potoku); *przen* [po czym] (1) : Pośilay iá [moją nadzieję, Boże]/ potokiem/ Oney niebiełkicy dobroći y świętý/ Co/ co dzień/ świeżym skokiem/ W swoich źrzodłách záczyty/ Szrod źiołek płynie/ po łące rozpięty. *GrabowSet* I3.

Cf **ROZPIĄĆ, ROZPIĄĆ SIĘ**

RS